

УДК 338.46

Гальцова О.Л.*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри національної економіки, маркетингу
та міжнародних економічних відносин
Класичного приватного університету***Юрченко Н.І.***кандидат економічних наук, викладач
Дніпровського державного аграрно-економічного університету***Galtsova Olga***Doctor of economics, professor,
head of the department of national economy
and marketing and international economic relations,
Classical Private University***Yurchenko Nataliy***Candidate of Economic Sciences, Lecturer
Dniprovsky State Agrarian – Economic University,*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

CURRENT ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF THE TAXATION SYSTEM OF THE TOURIST INDUSTRY IN THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE

АНОТАЦІЯ

У статті охарактеризовано актуальні проблеми розвитку системи оподаткування туристичної індустрії в національній економіці України, де туристична діяльність має особливості щодо оподаткування основними податками і зборами. Це зумовлено особливим характером операцій із надання туристичних послуг, які передбачають широке використання посередницьких схем, та наявністю спеціальних норм. Розглянуто правила формування податкового кредиту. Проблемою є розрахунок бази оподаткування, коли туроператор реалізує свої послуги через туристичних агентів, оскільки діючи норми роблять неможливим зменшення бази оподаткування на суму винагороди турагента, оскільки такі послуги не входять до вартості туристичного продукту. З метою оподаткування необхідно відображати окреме отримання посередницьких послуг від турагента, на основі податкових накладних турагента нараховувати податковий кредит. Визначено базу оподаткування ПДВ, правила формування податкового кредиту, а також особливості його обліку. Розмір стягнутого податку може бути не дуже великим, але матиме негативний вплив на сектор туризму, який призведе до негативних наслідків для всієї економіки; це стосується тих податків, які накладені безпосередньо на туристів. Відвідуванню країни можуть перешкоджати високі ставки. Розрахунки між туристами та суб'єктами господарської діяльності, які надають туристичні послуги, що здійснюються через посередників, утворюють туристичний продукт, який створює складності в оподаткуванні. Тому внесення змін до Податкового кодексу в частині оподаткування турагентів є необхідним для забезпечення позитивних тенденцій розвитку туристичного бізнесу в Україні.

Ключові слова: національна система оподаткування, ПДВ, туристичні агенти, туристичні оператори, туристичний продукт.

АННОТАЦІЯ

В статье охарактеризованы актуальные проблемы развития системы налогообложения туристической индустрии в национальной экономике Украины, где туристическая деятельность имеет особенности относительно налогообложения основными налогами и сборами. Это обусловлено особым характером операций по предоставлению туристических услуг, предусматривающих широкое использование посреднических схем, и наличием специальных норм. Рассмотрены правила

формирования налогового кредита. Проблемой является расчет базы налогообложения, когда туроператор реализует свои услуги через туристических агентов, поскольку действующие нормы делают невозможным уменьшение налогооблагаемой базы на сумму вознаграждения турагента, так как такие услуги не входят в стоимость туристического продукта. В целях налогообложения необходимо отражать отдельное получение посреднических услуг от турагента, на основе налоговых накладных турагента начислять налоговый кредит. Определены база обложения НДС, правила формирования налогового кредита, а также особенность его учета. Размер взимаемого налога может быть не очень большим, но будет иметь негативное влияние на сектор туризма, который приведет к негативным последствиям для всей экономики; это касается тех налогов, которые наложены непосредственно на туристов. Посещению страны могут препятствовать высокие ставки. Расчеты между туристами и субъектами хозяйственной деятельности, которые предоставляют туристические услуги, осуществляемые через посредников, образуют туристический продукт, который создает сложности в налогообложении. Поэтому внесение изменений в Налоговый кодекс в части налогообложения турагентов необходимо для обеспечения позитивных тенденций развития туристического бизнеса Украины.

Ключевые слова: национальная система налогообложения, НДС, туристические агенты, туристические операторы, туристический продукт.

ANNOTATION

The article describes the actual problems of the taxation system of the tourism industry of Ukraine. Tourist activity in Ukraine has specific features regarding taxation of basic taxes and fees. This is due to the special nature of travel services, which involve widespread use of intermediary schemes, and the existence of special rules in the value added tax Act and the Law on Profit. As a result of the research, it should be noted that certain problems in taxation of the tourism industry have a significant impact on the overall well-being of the entire country. The main source of foreign currency inflows is international tourism. Income derived from tourism taxation can be used to provide public goods, such as improving communal services. But on the other hand, tourism taxes are very high, so companies in the tourism industry, consumers of tourist services and international organizations require a reduction in taxes and a reduction in tax rates. It should be noted

that the deterioration in the level of protection of consumers' rights in the tourist market is the possibility of adopting the Tax Code of Ukraine. The problematic aspects of the Code relating to the value added tax taxation of tour operator and travel agents compel to reconsider the contractual relations of the tour operator and the travel agent who do not comply with the legislation in the tourism industry regarding the mediation status of the travel agent. When conducting operations to supply a tourism product to a tourist product intended for its consumption both in the territory of Ukraine (domestic tourism) and abroad (international tourism), the tax base is the remuneration, which is defined as the difference between the value of the tourist product supplied to it and the cost of the cost incurred by such a tourist operator as a result of the creation of such a tourist product. The most important is that value added tax obligations on a tourist operator when supplying a tourist product arise at the date of registration of the document, which certifies the fact of the tourist product supply. Accordingly, on the date of receipt by the tourist operator of an advance on the tourist product, tax obligations are not formed. The feature of the value added tax registration of travel agencies is characterized by such moments as the nature of the service provided and the special procedure for increasing the tax liability, as well as tax credit related to tax accounting. Tax accounting varies depending on the type of travel services (foreign, foreign or domestic tourism). The problem is the calculation of the tax base when the tour operator implements its services through travel agents, since the operating norms make it impossible to reduce the tax base to the amount of remuneration of the travel agent, since such services are not included in the value of the tourism product. The amount of tax deducted may not be very high, but will have a negative impact on the tourism sector, which will lead to negative consequences for the whole economy. This applies to taxes that are imposed directly on tourists (payment of visas). Visits to the country can be hampered by high rates. The settlements between tourists and business entities engaged in tourism, they provide tourist services, which are carried out through intermediaries – form a tourist product that creates complexity in taxation. Changes to the Tax Code as part of the taxation of travel agents are necessary to ensure positive trends in the development of Ukrainian tourism business.

Key words: national tax system, value added tax, travel agents, tour operators, tourist product.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Туризм вважається важливим джерелом податкового доходу для держав усього світу. Оподаткування в туристичній індустрії має істотний вплив на загальний добробут усієї країни. Головним джерелом надходжень іноземної валюти є міжнародний туризм. Дохід, який отримують від оподаткування туризму, може використовуватися на забезпечення суспільних благ, таких як поліпшення умов комунального обслуговування. Але, з іншого боку, податки на туризм дуже високі, тому підприємства туристичної індустрії, споживачі туристичних послуг та міжнародні організації вимагають скорочення кількості податків та зменшення ставок оподаткування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Серед українських дослідників цією проблематикою займалися Ю. Алексеева, П.У. Мельник, Г. Старостенко, В. Вітлинський, Ю. Іванов та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. В Україні відбулися зміни щодо умов оподаткування в туризмі, де змінилися

підходи до визначення об'єкта та бази оподаткування податком на додану вартість по операціях із постачання туристичних послуг туроператорами та турагентами, з'явилися податкові визначення понять «туроператор» та «турагент» із метою оподаткування. Хоча нові умови оподаткування сьогодні містять низку суперечливих та дискусійних аспектів, що робить це питання актуальним для подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виявлення основних проблем розвитку специфіки визначення структури оподаткування індустрії туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Основними видами оподаткування туристичної діяльності є система оподаткування обліку та звітності на загальних підставах, передбачена законодавством України, а також спрощена система оподаткування обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва.

Податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податків відповідно до Податкового кодексу. Збором є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок учинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій [1].

В Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори. До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені Податковим кодексом України, й є обов'язковими до сплати на всій території України, крім випадків, передбачених Податковим кодексом [2]. Зарахування загальнодержавних податків та зборів до державного і місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України. Установлення загальнодержавних податків та зборів, не передбачених Податковим кодексом, забороняється. Туристичний продукт – це сукупність (предметів споживання) неречових (у формі послуг) споживчих вартостей, необхідних для задоволення потреб туриста, які виникають у період його туристичної подорожі [3].

Згідно з Міждержавним стандартом ДСТУ ISO 13810:2016 (ISO 13810:2015, IDT) [4], «туристична послуга – результат діяльності туристичного підприємства із задоволення відповідних потреб туристів». До складу туристичних послуг входять: бронювання, оформлення документів, усі види перевезень, розміщення, харчування, екскурсії й атракції, медичний супровід і страхування, послуги гідів-перекладачів та інше забезпечення. Перелік послуг кожного туру різний і визначається програмою перебування. Туристична послуга є складником туристичного продукту. І якщо туристична послуга

га може бути придбана і спожита тільки в місці її виробництва, то туристичний продукт може бути придбаний і за місцем проживання, але спожитий тільки на місці виробництва туристичних послуг.

Основні поняття у сфері туристичного бізнесу відображаються в головному законодавчому акті – Законі України «Про туризм». Туристичні оператори (туроператори) та туристичні агенти (турагенти) є головними особами в туристичному бізнесі. Туристичні оператори – це юридичні особи, які створені відповідно до законодавства України. Головною діяльністю туроператорів є організація та забезпечення створення туристичного продукту. Також туроператор займається наданням і реалізацією різних туристичних послуг. У сферу діяльності туроператора входить також посередницька діяльність із надання різноманітних послуг від осіб, які мають ліцензію на туроператорську діяльність [5].

Туристичні агенти – це юридичні та фізичні особи, які займаються посередницькою діяльністю з реалізації туристичного продукту туроператорів, а також різних туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності. Їх головна мета – виконання посередницької діяльності з реалізації різних послуг, які в установленому порядку отримали ліцензії на туристичну діяльність [6].

Діяльність туристичних агентств здійснюється на підставі договорів комісії, доручення або агентських угод, які чинною редакцією Цивільного кодексу України не передбачені, однак набули досить широкого розповсюдження через свою універсальність. Агентські угоди за своєю суттю охоплюють відносини, які регульовані договорами комісії та доручення, а також певною мірою «перекривають» ці договори. У зв'язку з відсутністю законодавчого визначення агентських угод в Україні у разі виникнення господарських спорів агентські угоди класифікуються господарськими судами або як комісійні договори, або як договори доручення залежно від істотних умов таких договорів [7].

Агентська угода – це договір, за яким одна сторона (агент) зобов'язується за винагороду здійснювати за дорученням іншої сторони (принципала) юридичні та інші дії від свого імені, але за рахунок принципала або від імені та за рахунок принципала. При цьому вибір, від імені кого агент здійснюватиме відповідні дії, залежить від угоди сторін, а якщо це не визначено в договорі, – на розсуд самого агента. Головним чинником, що визначає посередницькі функції агента, є здійснення ним дій за рахунок і в інтересах принципала. Можливі два варіанти щодо туристичної діяльності укладення таких договорів [8].

1. Як принципал може виступати виробник туристичних послуг – організація, що забезпечує прийом туристів, яка доручає посереднику здійснювати інформаційно-рекламну діяльність

та продаж туристичного продукту. У цьому разі посередницьку винагороду або виплачує агентству безпосередньо принципал, або її утримують із виручки від продажу туристичних послуг кінцевому покупцеві. Така ситуація може виникати у разі продажу стандартизованого туристичного продукту (стандартні тури). Відмінною ознакою агентської угоди такого виду є також її тривалий порівняно з іншими посередницькими договорами характер: агент зобов'язується здійснювати певні дії, тобто маються на увазі тривалі дії агента, що повторюються багато разів протягом певного часу, хоча на практиці зустрічаються агентські угоди без зазначення строку їхньої дії [8].

2. Принципал виступає в ролі кінцевого одержувача послуг, що характерно для індивідуального туризму (укладення посередницького договору на придбання туристичних послуг на замовлення клієнта). При цьому джерелом виплати посередницької винагороди можуть бути тільки кошти замовника-принципала [8].

Предметом агентської угоди є надання посередницьких послуг. Причому законодавством не передбачено ніяких обмежень щодо роду та характеру дій, здійснюваних агентом, тому принципал має право доручати агенту виконання будь-яких дій (оформлення документів, надання інформаційних послуг, оформлення віз, бронювання готелів, придбання транспортних квитків тощо).

Туристична діяльність в Україні має особливості щодо оподаткування основними податками і зборами. Це зумовлено особливим характером операцій із надання туристичних послуг, які передбачають широке використання посередницьких схем, та наявністю спеціальних норм у Законі про ПДВ і Законі про прибуток [9; 10]. ПДВ – це непрямий податок, який сплачується до державного бюджету на кожному етапі виготовлення продукції, виконання робіт, надання послуг, займає чільне місце серед інструментів податкової політики держави, залишаючись при цьому найбільш резонансним податком у новітній історії України. Статистичні показники свідчать, що податок на додану вартість упродовж останніх років є основним джерелом наповнення державного бюджету України. Сьогодні реалізація податкової політики держави, спрямованої на наповнюваність бюджету, спирається на використання механізмів непрямого оподаткування. Це спричинено як незадовільним фінансовим станом багатьох підприємств, так і непоодиноким практикою виплати зарплати «в конвертах» і, як наслідок, удвічі меншою (порівняно з ПДВ) часткою податку на прибуток та податку з доходів фізичних осіб у надходженнях бюджету. Системний аналіз нововведеного Податкового кодексу України дає підстави вважати, що оподаткування податком на додану вартість операцій у сфері туристичного бізнесу здійснюється в особливому порядку в частині визначення бази оподаткування,

дати виникнення податкових зобов'язань, трактування поняття податкового кредиту, ведення податкового обліку та складання податкової звітності [11]. Підвищення інтересу вітчизняних науковців до проблематики обліку податку на додану вартість, що спостерігається останніми роками, пояснюється, перш за все, прийняттям у 2010 р. Податкового кодексу України (далі – ПКУ) та пов'язаною із цією подією ревізією порядку адміністрування цього податку. Поряд із цим, зважаючи на зміни у 2012 р. до Податкового кодексу України, які стосуються обкладення ПДВ діяльності туристичних операторів та агентів, назріла реальна потреба в ревізії цих досліджень у новітньому правовому полі та оцінці модернізованої системи оподаткування суб'єктів туристичної індустрії України.

Згідно із Законом України «Про туризм» від 15.09.1995 № 324, який визначає загальні правові та організаційні засади реалізації державної політики України в галузі туризму, туристичний продукт – попередньо розроблений комплекс туристичних послуг, що реалізується за визначеною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо) [12].

Під час проведення операцій із постачання туристичним оператором туристичного продукту, призначеного для його споживання як на території України (внутрішній туризм), так і за її межами (міжнародний туризм), базою оподаткування є винагорода, яка визначається як різниця між вартістю поставленого ним туристичного продукту та вартістю витрат, понесених таким туристичним оператором унаслідок створення такого туристичного продукту.

Найсуттєвішим є те, що податкові зобов'язання з ПДВ у туристичного оператора під час постачання туристичного продукту виникають на дату оформлення документу, що засвідчує факт постачання туристичного продукту Відповідно, на дату отримання туристичним оператором авансу за туристичний продукт податкові зобов'язання не формуються. Розглянемо правила формування податкового кредиту, тому що процедура формування податкових зобов'язань відмінна від загальноприйнятих [9].

1. Суми ПДВ, сплачені під час придбання товарів чи послуг, які, власне, й формують вартість туристичного продукту (проживання туристів у готелях, вартість транспортних перевезень, організація екскурсій і т. п.), до податкового кредиту не відносяться та до бази оподаткування туристичного оператора не включаються [9].

2. Під час придбання товарів та послуг, які не включаються у вартість туристичного продукту (оплата за електроенергію та опалення офісних приміщень, орендні платежі, придбання канцтоварів тощо), право на податковий кредит у туристичного оператора виникає у дату отримання таких товарів або послуг, що підтверджується податковою накладною [9].

Особливість обліку ПДВ туристичних агентств характеризується характером послуги, яка надається, та спеціальним порядком збільшення податкових зобов'язань, а також податкового кредиту, що стосується податкового обліку туристичного продукту та вартістю витрат, понесених таким туристичним оператором унаслідок створення такого туристичного продукту.

Таблиця 1

Встановлення бази оподаткування ПДВ у туристичній діяльності

Суб'єкт туристичної діяльності	Оподатковувана операція	База оподаткування	Розрахунок оподаткування
Туристичний оператор	Постачання туристичним оператором туристичної послуги (туристичного продукту), яка призначена для споживання (отримання) на території України	Операторська винагорода	Різниця між вартістю туристичної послуги (туристичного продукту) та вартістю витрат, понесених ним унаслідок туристичної послуги (туристичного продукту)
Туристичний оператор	Постачання на території України туристичним оператором туристичної послуги (туристичного продукту), яка призначена для споживання (отримання) за межами території України	Операторська винагорода	Різниця між вартістю поставленого оператором туристичної послуги (туристичного продукту) та вартістю витрат, понесених ним унаслідок придбання (створення) такої туристичної послуги (туристичного продукту)
Туристичний оператор	Посередницька діяльність на території України з укладанням договорів на обслуговування туристів з іноземними суб'єктами туристичної діяльності	Операторська винагорода	Винагорода, яка нараховується оператору іноземним суб'єктом туристичної діяльності, у тому числі шляхом надання права самостійно утримувати належну суму винагороди з коштів, сплачених замовником туристичних послуг
Туристичний агент	Агентська діяльність	Комісійна винагорода	Винагорода, яка нараховується туристичним оператором, іншими постачальниками послуг на користь туристичного агента, у тому числі за рахунок коштів, отримання останнім від споживача туристичної послуги (туристичного продукту)

Джерело: узагальнено авторами за [9; 10]

ліку. Податковий облік відрізняється залежно від виду туристичних послуг (іноземний, зарубіжний або внутрішній туризм).

Розрахунок сум ПДВ здійснюють суб'єкти туристичної діяльності виходячи з двох режимів: спеціального (згідно зі ст. 207 ПКУ) та звичайного (згідно зі ст. 200 ПКУ). За першим оподатковується основна діяльність туроператора чи турагента, яка безпосередньо пов'язана з придбанням (створенням) туристичного продукту (послуги) та його реалізацією; за другим – будь-яка інша діяльність. Відрізняється також порядок розрахунку сум ПДВ, належних до сплати. За спецрежиму – це винагорода, обчислена як різниця між доходом від реалізації продукту та так званими «податковими витратами» (витрати, які зменшують оподатковуваний дохід), яка помножена на ставку ПДВ, тоді як для звичайного режиму визначається різниця між податковими зобов'язаннями та податковим кредитом. При цьому ставка ПДВ незалежно від режиму залишається постійною – 20%. База оподаткування ПДВ залежить від типу оподаткованої операції, місця її надання та типу туристичного підприємства (оператор чи агент) (табл. 1) [9; 10].

Проблемою є розрахунок бази оподаткування, коли туроператор реалізує свої послуги через туристичних агентів, оскільки діючи норми роблять неможливими зменшувати базу оподаткування на суму винагороди турагенту, оскільки такі послуги не входять до вартості туристичного продукту. З метою оподаткування необхідно відображати окреме отримання посередницьких послуг від турагента, на основі податкових накладних турагента нараховувати податковий кредит.

Відбулися певні позитивні зміни, які були внесені до ст. 207 Податкового кодексу України у липні 2011 р. [2] та завдяки яким під сферу дії вказаної статті потрапили й туристичні агенти. До цього винагорода була базою оподаткування ПДВ лише для підприємств, які діяли від свого імені, не були агентами іншої особи та використовували послуги чи товари інших осіб у процесі надання цих туристичних послуг.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Розмір стягнутого податку може бути не дуже великим, але матиме негативний вплив на сектор туризму, який призведе до негативних наслідків для всієї економіки. Це стосується тих податків, які накладені безпосередньо на туристів (оплата віз). Відвідуванню країни можуть перешкоджати високі ставки. Розрахунки між туристами та суб'єктами господарської діяльності, які надають туристичні послуги, що здійснюються через посередників, утворюють туристичний продукт, який створює складності в оподаткуванні.

Погіршення рівня захисту прав споживачів на туристичному ринку – це можливість прийняття Податкового кодексу України [1]. Проблемні аспекти кодексу, що стосуються оподат-

кування ПДВ туроператорської і турагентської діяльності, змушують переглядати договірні відносини туроператора та турагента, які не виконують вимоги законодавства в туристичній індустрії щодо посередницького статусу турагента. Внесення змін до Податкового кодексу в частині оподаткування турагентів є необхідним для забезпечення позитивних тенденцій розвитку туристичного бізнесу України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про систему оподаткування : Закон України від 25 червня 1991 р. № 1251-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1251-12> (дата звернення: 02.05.2019).
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих норм Податкового кодексу України : Закон України від 07.07.2011 № 3609-VI (3609-17). URL: <http://dpa.lg.ua/nzak/zakon/031111.htm> (дата звернення: 02.05.2019).
3. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. Київ : Альтерпрес, 2002. 436 с.
4. Туристичні послуги. Промисловий туризм. Надання послуг: ДСТУ ISO 13810:2016 (ISO 13810:2015, IDT). Чинний від 01.09.2016. Київ : Держстандарт України, 2016. 22 с.
5. Економіка туризму: теорія та практика : підручник / М.П. Мальська та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 544 с.
6. Рошко Н.Б. Методика обліку у туристичних операторів та туристичних агентів. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchetei_2012_4_62 (дата звернення: 02.05.2019).
7. Про місцеві податки і збори : Декрет КМУ від 20 травня 1993 р. № 56-93. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=56-93> (дата звернення: 02.05.2019).
8. Вітлінський В.В., Скрипник А.В. Аналіз діяльності податкової системи України. Фінанси України. 2005. № 12. С. 19–31.
9. Федак О. Турагенти: нюанси обліку і оподаткування. *Дебет-Кредит*. 2008. № 13. С. 51–56.
10. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України № 283/97-ВР від 22.08.1997. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0> (дата звернення: 02.05.2019).
11. Алпатова Н. Туристичне посередництво: оподаткування та облік. *Все про бухгалтерський облік*. 2008. № 31(1428). С. 7–11.
12. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-1> (дата звернення: 02.05.2019).

REFERENCES:

1. About the taxation system: from June 25, 1991 №1251-XII [Electronic resource]. – Mode of access: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1251-12> (conversion date: 02.05.2019).
2. On amendments to the Tax Code of Ukraine and certain other legislative acts of Ukraine regarding the improvement of certain norms of the Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 07.07.2011 p. № 3609-VI (3609-17) [Electronic resource]. – Mode of access: URL: <http://dpa.lg.ua/nzak/zakon/031111.htm> (application date: 02.05.2019).
3. Lyubitseva O.O. Market of tourist services. / O.O. Lyubitsev. – K.: Alterpres, 2002. – 436 pp.

4. Tourist services. Industrial tourism. Provision of services: DSTU ISO 13810: 2016 (ISO 13810: 2015, IDT). – [Effective from 01.09.2016]. -K: Gosstandart of Ukraine, 2016. 22 p. – (National Standard of Ukraine).
5. Economy of Tourism: Theory and Practice: Textbook. / M.P. Mal'skaya, M.Ya. Rutinsky, S.V. Belous, N.L. Mandyuk – K.: Center for Educational Literature, 2014 – 544 pp.
6. Roska N.B. The method of accounting for tour operators and travel agents [Electronic resource] – Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2012_4_62 (application date: 02.05.2019).
7. About local taxes and fees: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 20, 1993 No. 56-93. [Electronic resource]. – Mode of access: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=56-93> (date of reference: 02.05.2019).
8. Vitlinsky V.V., Skrypnyk A.V. Analysis of activity of the tax system of Ukraine / V.V. Vitlinsky, A.V. Skrypnyk // Finances of Ukraine. – 2005. – No. 12. – P. 19-31.
9. Fedak O. Travel agents: nuances of accounting and taxation / O. Fedak // Debit-Credit. – 2008. – No. 13. – P. 51-56. 10. On taxation of corporate profits: Law of Ukraine No. 283 / 97-BP dated 22.08.1997 [Electronic resource]. – Mode of access: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0> (referral date: 02.05.2019).
10. On taxation of corporate profits: Law of Ukraine No. 283 / 97-BP dated 22.08.1997 [Electronic resource]. – Mode of access: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=334%2F94-%E2%F0> (referral date: 02.05.2019).
11. Alpatova N. Tourist mediation: taxation and accounting / N. Alpatova // All about accounting. – 2008. – No. 31 (1428). – P. 7-11.
12. On Tourism: The Law of Ukraine of 15.09.1995. № 324/95 [Electronic resource]. – Mode of access: URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1282-1> (application date: 02.05.2019).